

Årsplan 2016-2018

Kulturhistorisk museum

Innledning

KHMs mal for sine 3-årige årsplaner ble endret fra 2015. I tillegg til nedkorting av antall tiltak i planen og et klarere skille mellom overordnede, institusjonelle tiltak og driftsrelaterte tiltak i seksjonenes egne årsplaner, innebar omleggingen at det ble etablert nærmere sammenheng mellom årsplanen og de nye strategiene KHMs styre nylig hadde fastsatt.

I 2012 og 2013 gjennomførte Kulturhistorisk museum (KHM) en grunnleggende omorganisering basert på en fornyet museumsvisjon og en grundig funksjonsanalyse. I forlengelsen av dette ble det i 2014-15 vedtatt nye strategiske dokumenter for alle deler av virksomheten. Nye overordnede plandokumenter er:

- Ny Strategi 2020 for museet
- Forskningsstrategisk plan
- Utstillingsstrategisk plan

Den siste komponent i museets nye pakke av overordnede styringsdokumenter, den *strategiske kompetanse- og rekrutteringsplanen*, vil komme på plass i første halvår 2016

Tidshorisonten for planene er 2020.

Ett år etter omleggingen av malen for KHMs årsplan har UiO-styret valgt å legge nye og tydeligere føringer for fakultetenes/museenes oppfølging av prioriteringene i UiOs Årsplan 2016-18 i enhetenes egne årsplaner. I forlengelsen av UiOs SAB-rapport er UiOs årsplan 2016-18 konsentrert rundt seks overordnede tiltak under overskriftene 'utdanning', 'forskning' og 'Samfunnskontakt, formidling og innovasjon'. Det er en overordnet føring fra UiO sentralt at enhetenes årsplaner utformes som oppfølginger og operasjonaliseringer av de seks tiltakene i UiO-årsplanen. I tillegg kan fakultetene/museene utarbeide egne institusjonsspesifikke deler av årsplanen.

KHM har valgt å løse dette ved å dele årsplanen i to:

- Del A) for KHMs oppfølging av UiO-tiltakene i samsvar med fastsatt malverk
- Del B) for oppfølgingen av KHMs egne tiltak.

Del B) følger det mal- og planverk som ble etablert fra 2015.

Med en tidshorisont på ett til tre år er det som del av samme planverk, utarbeidet:

- En overordnet årsplan i to deler for KHM sett under ett
- Seksjonsvise årsplaner
- Individuelle arbeidsplaner.

Planverket er utarbeidet som en helhet fra starten av, slik at overordnede mål og visjoner er forankret i seksjonenes mål og i individuelle ambisjoner, samtidig som disse er del av en større helhet. Tanken er at planene til sammen skal utgjøre en vev der de ulike plannivåene viser de samme mål og strategier i ulikt detaljnivå og konkretisering

De to sistnevnte er ikke gjenstand for behandling i KHM styre

For planperioden 2016-2018 vil KHM ha et særlig fokus på følgende 6 (seks) saker og temaer:

- 1) Vikingtidsmuseet - prosjekt nybygg, Saving Oseberg, vikingtidsforskning, økt formidlingsvirksomhet, styrket kommunikasjonsfokus*
- 2) Strategisk forskningsutvikling- EU-prosjekter, Horizon 2020*
- 3) Globalt samlingsansvar - repatriering, digitalisering/internasjonalisering(nytt ord)*
- 4) Kommunikasjon og digitale media - kommunikasjonsstrategi, sosiale media, nettsatsing*
- 5) Tullinløkka som satsingsområde - visjonen for området, fornying av utstillinger i Historisk museum, skoletilbud og publikumsarrangementer*
- 6) Nye lokaler Økern - flytting, magasinutvikling, Revita-oppfølging, revisjon middelaldersamlingen*

Oppfølgingene av disse områdene er konkretisert i årsplanens ulike tiltak under planens fem tematiske hovedkapitler.

KHMs grunnidé er at museet først og fremst er et forskningsmuseum, derav museets plass på Universitetet i Oslo. KHM har valgt å realisere seg som forskningsmuseum ved å la museets tre hovedoppgaver, forskning, forvaltning og formidling, fungere sammen i en helhetlig modell. Dermed ligger kunnskapsperspektivet til grunn for hele vår virksomhet. Dette er KHMs fremste styrke, men det krever også en gjennomtenkt organisasjons- og driftsplan. Ikke minst kreves det en klart formulert strategi og planer som setter den individuelle innsatsen inn i en større sammenheng.

Også i perioden 2016-18 vil svakhetene i KHMs finansieringsmodell være en hovedutfordring, og et område for særskilt oppfølging både overfor UiO sentralt og i forhold til Kunnskapsdepartementet. Videre utvikling av museet forutsetter at den økonomiske situasjonen blir avklart og ikke minst markant forbedret.

Gode resultater fra billett- og butikksalget på Vikingskipsmuseet seneste år, høyt volum på de arkeologiske utgravningene og stramhet i egen økonomisk styring, har imidlertid resultert i et noe større økonomisk handlingsrom for 2016 og de nærmeste årene. Dette vil primært bli benyttet til å høyne kvaliteten og omfanget på museets utstillings- og formidlingsvirksomhet.

Håkon Glørstad
Museumsdirektør

Innhold

DEL A - oppfølging av UiOs årsplan 2016-18:

- I. Utdanning
- II. Forskning
- III. Samfunnskontakt, formidling og innovasjon

DEL B - KHMs egne tiltak:

- I. Et grensesprengende museum - kunnskapspolitikk og forskning
- II. Læringsmuseet - undervisning, skoleformidling
- III. Et samfunnsengasjert museum - utstillinger, formidling, samlingsforvaltning, digitalisering
- IV. Et handlingskraftig museum - økonomi, organisasjon og fysiske rammebetingelser
- V. Det gode museum - personal, arbeidsmiljø og HMS

Vedlegg: Resultatindikatorer med ambisjoner 2018

(«*KHM Mål*» under hver av de fem kapitlene er hentet fra KHMs nye Strategi 2020)

DEL A - oppfølging av UiOs årsplan 2016-18:

Utdanning

Tiltak som skal gjennomføres på fakultetsnivå:

Tiltak 1:

Fakultetene skal iverksette tiltak som styrker studentenes integrering i fagmiljøet. Det skal gis god oppfølging underveis i studiene.

Forventede resultater ved utgangen av 2016:

- Fakultetene har iverksatt tiltak for å styrke førsteårsstudentenes integrering i fagmiljøet, herunder styrket introduksjonsopplegg og mottak
- Fakultetene har planer for hvordan oppfølging skal gis underveis i studiene
- Bedre studentgjennomføring

Ikke relevant for KHM.

Tiltak 2:

Fakultetene skal styrke studentenes læringsutbytte og utdanningenes arbeidslivsrelevans, gjennom mer bruk av nyskapende og studentaktive lærings- og vurderingsformer. UiOs felles utdanningsvisjon skal gjenkjennes i alle studieprogram.

Forventede resultater ved utgangen av 2016:

- Fakultetene har utarbeidet planer for nyskapende og studentaktive lærings- og vurderingsformer som er tilpasset programmenes forventede læringsutbytte
- Fakultetene har vurdert behovet for justeringer av sine utdanningsprogram for å innfri UiOs overordnede visjon for utdanning

Aktivitet 2a:

Gjennomføre studietilbud i museologi i samarbeid med IKOS/HF - arrangere bachelorkurset «Utstillingsproduksjon - teori og praksis» våren 2016, bidra aktivt i masterprogrammet «Museologi og kulturarv». Videre utvikling av kursenes studentaktive og praksisnære studieformer gjennom aktiv bruk av KHM's «Røde sone».

Aktivitet 2b:

Bidra til utvikling av praksisnære og elevaktive undervisningstilbud gjennom KHM's egne tilbud til skoleverket, herunder:

- Videreutvikling av «Digitalt feltmuseums modul» rettet mot skoleverket.
- Delta i gjennomføringen av prosjektet «CultLab» (NFR-søknad) - en plattform for utforskning av naturvitenskapelige metoder i kulturhistorisk forskning.

Forskning

Tiltak som skal gjennomføres på fakultetsnivå:

Tiltak 3:

Fakultetene skal ha en betydelig økning i finansiering fra EU-systemet.

Forventede resultater ved utgangen av 2016:

- Fakultetene har økt antall tematiske søknader sammenlignet med gjennomsnittet av antall søknader for 7. rammeprogram
- Fakultetene har økt antall ERC-tildelinger sammenlignet med gjennomsnittet for tildelinger i 7. rammeprogram

Aktivitet 3a:

Kartlegging og utvelgelse av miljøer og kandidater for en målrettet satsing på utvikling av prosjekter innen *ERC og Horizon 2020*. Kompetansebygging og ressursallokering for styrking av grunnlaget for utvikling av prosjektsøknader med potensiale til å oppnå støtte.

Aktivitet 3b:

Videreutvikling av prosjektet «*Roots*» innenfor EUs Horizon 2020-program, med sikte på støtte senest innen 2017.

Aktivitet 3c:

Bruk av *professor II-stillinger* som redskap for strategisk forskningsutvikling, og i arbeidet med generering av nye prosjektsøknader.

Aktivitet 3d:

Etablering av *globalt samlingsansvar* som grunnlag for internasjonale forskningssatsinger. Utarbeide overordnet strategi for søknadsprosess mot H2020, arrangere oppstartworkshop og bygge opp nettverk og kompetanse.

Tiltak 4:

Rekrutteringsprosessene ved UiO skal forbedres.

Forventede resultater ved utgangen av 2016:

Fakultetene har redusert tiden det tar å rekruttere vitenskapelige ansatte

Ingen særskilt KHM-oppfølgning

Samfunnskontakt, formidling og innovasjon

Tiltak som skal gjennomføres på fakultetsnivå:

Tiltak 5:

Fakultetene skal utarbeide konkrete kommunikasjonstiltak basert på UiOs kommunikasjonsstrategi i egne årsplaner.

Forventede resultater i 2016:

UiOs forskning og utdanning er bedre kjent i samfunnet

Aktivitet 5a:

Utvikling av en ny helhetlig *kommunikasjonsstrategi for KHM*, hvorav viktige elementer vil være::

- a) *Sosiale medier* - fortsette satsingen på utvikling av nye tilbud og nye kontaktflater, utarbeide en egen *delstrategi* for satsingen på sosiale medier.
- b) *Kommunikasjonsplan Bygdøy* -utarbeiding av egen kommunikasjonsplan for KHM på Bygdøy - nytt Vikingtidsmuseum, Saving Oseberg, nye formidlingstilbud - med Facebook og andre sosiale medier som sentralt ærlig virkemiddel.
- c) Videreutvikling av «*Gjenstandskalenderen*» på KHMs web - en plattform for forskningsbasert formidling av unike gjenstander i KHMs samlinger.

Aktivitet 5b:

Utvikling av tre *filmer om vikingtid* - eksponering på vegg og tak i Vikingskipshusets Tunefløy og visning på skjerm (sponsorfinansiert tiltak). Benytte filmene som redskap for synliggjøring av KHMs vikingtidsforskning og for prosjektet for nytt Vikingtidsmuseum.

Tiltak 6:

UiOs toppforskningsmiljøer og de tverrfaglige satsingene skal synliggjøres for å øke oppslutning rundt våre viktigste strategiske satsninger.

Forventede resultater i 2016:

UiO toppforskningsmiljøer og de tverrfaglige satsingene er bedre kjent hos prioriterte målgrupper i samfunnet

Aktivitet 6a:

Styrke fokuset på KHMs prosjekt for *Vikingtidsforskning (ViS)*, samordne dette mot arbeidet med utvikling av nye utstillinger for det nye vikingtidsmuseet på Bygdøy (VTM) og mot forsknings- og dokumentasjonsprosjektet *Saving Oseberg*.

Aktivitet 6b:

Styrke tiltakene for synliggjøring av KHMs dokumentasjons- og forskningsprosjekt *Saving Oseberg*; fastsette egen formidlingsplan for prosjektet. Synliggjøre Saving Oseberg som strategisk forskningssatsing og som nødvendig fundament for fremtidig sikring, bevaring og formidling av verdensarvssamlingen. Sikre finansiering av *Saving*

Oseberg fase II, senest fra 2017.

Aktivitet 6c:

Åpning av nye *kjerneutstillinger* i Historisk museums 1. etg. i samsvar med museets nye strategier for forskning og utstillinger (*de tre F'ene*). Tilrettelegging for og synliggjøring av kunnskapsproduksjon som bryter ned grensene mellom forskning, formidling, forvaltning (*de tre F'ene*) og mellom museets ulike fagligheter.

Aktivitet 6d:

Utvikling av forsknings- og formidlingsprosjekter med basis i KHMs globale *samlingsansvar*. Knytte satsingen opp mot prosjektet «*Roots*» innenfor EUs Horizon 2020-program-

---

Under alle seks tiltak skal det settes inn resultatkrav, milepæler, ansvar og frister etter følgende oppsett:

- **Forventede resultater ved utgangen av 2016:**
- **Forventede resultater ved utgangen av 2018:**
- **Milepæler for gjennomføring:**
- **Ansvar:**
- **Frist for gjennomføring:**

(Kommer i sluttversjon)

DEL B - KHMs egne tiltak:

Et grensesprengende museum

KHM Mål: KHM skal drive nyskapende forskning av høy kvalitet i nært samspill med formidling og forvaltning av kultur og kulturarv

Tiltak 1: Ny forskningsstrategi - oppfølging, konkretisering og fasilitering

Bakgrunn: Som del av oppfølgingen av KHMs nye «Strategi 2020» ble det vinteren 2015 fastsatt en egen forskningsstrategisk og utstillingsstrategisk plan. Et sentralt element i «Strategi 2020» er tilrettelegging for kunnskapsproduksjon som bryter ned grensene mellom *de tre F'ene* (forskning, formidling, forvaltning) og mellom museets ulike fagligheter. Et annet viktig grep er tilrettelegging for etablering av nye forskergrupper i samsvar med den nye forskningsstrategien. I perioden 2016-18 vil de første konkrete resultater av denne strategien konkretiseres i nye utstillinger og forskningstiltak.

Deltiltak:

- a) Åpning av tids- og stedsoverskridende *kjerneutstillinger* i tråd med museets forsknings- og utstillingsstrategiske plan.
- b) Kartlegging og utvelgelse av miljøer og kandidater for en målrettet satsing på utvikling av prosjekter innen *ERC og H2020*. Kompetansebygging og ressursallokering for styrking av grunnlaget for utvikling av prosjektsøknader med potensiale til å oppnå støtte.
- c) Etablering av *globalt samlingsansvar* som grunnlag for internasjonale forskningssatsinger.
- d) Konkretisering av visjonen om *det nye Vikingtidsmuseet* på Bygdøy som et tverrfaglig forskningssenter der formidling og forvaltning inngår som en sentral del av forskningsvirksomheten.
- e) Bruk av *professor II-stillinger* som redskap for strategisk forskningsutvikling, og i arbeidet med generering av nye prosjektsøknader.
- f) Ta i bruk *Det røde rom* på Økern og konkretisere relasjonene mellom dette og *Rød sone* i Historisk museum. Utprøving av disse som grunnlag for KHMs nye tverrfaglige forsknings- og utstillingsprofil.

Tiltak 2: Strategiske forskningssatsinger, prosjektutvikling og publisering

Bakgrunn:

I samsvar med den nye forskningsstrategiske plan skal det være en systematisk og planmessig oppfølging av KHMs større forskningsmessige satsinger. Disse innbefatter både de nye tematiske forskningssatsingene som er fastlagt i forskningsstrategisk plan,

og andre pågående forskningssatsinger. Det vil i kommende planperiode være sterkere fokus på utvikling av forsknings- og formidlingsprosjekter i kjølvannet av KHMs globale samlingsansvar. Det er satt spesifikke måltall for prosjektutvikling og publisering. Som del av oppfølgingen av UiOs «SAB-rapport» er det i UiOs årsplan 2016-18 fastsatt tydeligere resultatkrav til fakultetene og museene om økning av antall innvilgede EU-prosjekter.

Deltiltak:

- a) Oppfølging av KHMs prosjekt for *Vikingtidsforskning (ViS)*, og samordning av dette mot prosjekt for utstillingsutvikling i det nye vikingtidsmuseet på Bygdøy (VTM) og forsknings- og dokumentasjonsprosjektet *Saving Oseberg*.
- b) Videreutvikling av prosjektet «*Roots*» innenfor EUs Horizon 2020-program, med sikte på støtte senest innen 2017. (ut)
- c) *Prosjektutvikling* med sikte på:
  - *NFR-Fripro-prosjekter*: et fast løpende volum på minimum 2 prosjekter innen utløpet av 2016
  - *Programutlysingsprosjekter*: et fast løpende volum på minimum 2 prosjekter innen utløpet av 2017
  - EU-prosjekter: et fast løpende volum på minimum 2 prosjekter innen utløpet av 2018.
- d) Oppfølging av og tilrettelegging for *publisering* med sikte på:
  - 1,55 publikasjonspoeng stabilt i snitt for hele planperioden
  - Målbar økning i nivå 2-publikasjoner
- e) Planlegge og gjennomføre den internasjonale forskningskonferansen *Computer Applications and Quantitative Methods in Archaeology (CAA)* ved KHM, våren 2016.
- f) Videreutvikling av modell for analyse og forskningslaboratoriet *SciCult*, Science for Cultural Heritage.

Læringsmuseet

KHM Mål: KHM skal styrke UiO som læringsuniversitet ved å skape interesse for kulturhistoriske fag i skolen og levere undervisningskomponenter til fakultetene som gjør UiOs utdanningstilbud unikt.

Tiltak 3: Styrke undervisningssamarbeidet mellom KHM og aktuelle UiO-institutter.

Bakgrunn:

Det foreligger samarbeidsavtaler mellom KHM og ulike HF- og SV-institutter om levering av undervisningstjenester i aktuelle fag og studieemner. Avtalene baserer seg på at utført undervisning honoreres og overføres KHM etter særskilte satser. For KHMs bidrag i arkeologisk feltundervisning foreligger det en særskilt avtale for perioden 2014-17 mellom KHM og IAKH. For masterprogrammet «Museologi og kulturarv» er det

etablert en særskilt avtale mellom IKOS/HF og KHM. En fire måneders praksisperiode ved KHM for en av masterstudentene inngår i avtalen.

Deltiltak:

- a) Gjennomgang av eksisterende *undervisningsavtaler med aktuelle HF- og SV-institutter* med sikte på styrking av det faglige og strategisk grunnlaget for samarbeidet.
- b) Arrangere *museologikurset «Utstillingsproduksjon - Teori og praksis»* våren 2016 i Den røde sone i samarbeid med IKOS.
- c) Videreføre samarbeidet med IAKH m.fl. om *den nordiske forskerskolen i arkeologi*.
- d) Avklare grunnlag for og omfang av mulig KHM-deltagelse i *SV-fakultetets forskerskole*.

Tiltak 4: Videreutvikle KHM's forskningsbaserte pedagogiske formidlingstiltak overfor skoleverket

Bakgrunn:

KHM driver en omfattende formidlingsvirksomhet overfor skolen. Denne omfatter 28 ulike pedagogiske opplegg og omvisninger for 650-700 skoleklasser årlig. «Gruppe for skoleformidling» har som oppgave å styrke museets arbeid med den skolerettede virksomheten. Den pågående nedtaking av gamle basisutstillinger vil kreve omlegging av deler av de pedagogiske tilbudene mot mer tverrfaglige tilbud. Museets tilbud skal stimulere til utforskertrang og bidra til rekruttering til utdanning i museumsfagene.

Deltiltak:

- a) Utvikle nye, elevaktive pedagogiske opplegg i tråd med omleggingen av museets utstillingsprofil.
- b) Etablere samarbeid med utvalgte skoler om formidlingstilbud i nye utstillinger.
- c) Delta i gjennomføringen av prosjektet CultLab (NFR-søknad), hvor ungdom får utforske naturvitenskapelige metoder i kulturhistorisk forskning.
- d) Videreutvikle Digitalt feltmuseums modul rettet mot skoleverket.

Et samfunnsengasjert museum

KHM Mål: Kulturhistorisk museum skal være en tydelig aktør i det offentlige rom, som gjennom sin museumsvirksomhet stimulerer til kritisk refleksjon over den rådende samfunnsorden og øker forståelsen for historiens alternativer.

A. Utstillinger og formidling

Tiltak 5: Oppfølging av KHMs nye utstillingsprofil - prosjekt for fornying av utstillingene i Vikingskipshuset og Historisk museum

Bakgrunn:

Med basis i utredningen «Et hus for vilde tanker» og KHMs utstillingsstrategiske plan (2014) har museet satt i gang et prosjekt for gradvis utskifting av utstillingene i HMs 1. etg. Det er etablert en forprosjektgruppe som skal utrede hele fornyelsen av kjerneutstillingene på Tullinløkka. (Fornyingen er koblet sammen med et prosjekt for mulig etablering av en kafe-/restaurant i HMs 1. etg.) Det er avsatt midler over EAs budsjett for 2015-16 som muliggjør planlegging og delvis realisering av de bygningsmessige tiltakene som må gjennomføres for at prosjektene skal kunne realiseres. Som del av synliggjøringsarbeidet for det nye Vikingtidsmuseet på Bygdøy vil det i planperioden bli lagt vekt på økning av fornying av utstillings- og formidlingstiltakene på Vikingskipshuset.

Deltiltak:

Historisk museum:

Kjerneutstillinger i 1. etasje:

- a) Bygging av *ny kjerneutstilling* i 1. etg. HM, del I, «Kollaps», med åpning desember 2016.
- b) *Åltaket - Money and Religion/After the black death*, 1. etg., HM. (åpning: 2017)
- c) Utrede det økonomiske grunnlaget for *kafe-/restaurantdrift* i 1. etg., HM.
- d) *Sikring av midler* til bygging av kafe og til bygningsmessige tilpasninger i HM som er nødvendig for å videreføre fornyingsprogrammet for HM, 1. etg. i perioden 2016-2019. Oppfølging overfor EA

Særutstillinger:

- e) *Myntkabinettet 200 år* (åpning: 2017)
- f) *DMT - Death, Materiality, Time* (åpning: 2017)
- g) *Digitalt feltmuseum* – i museet og i felt (2016-)
- h) *Nina Torp – «Urform»* (kunstintervensjon i bibliotek og antikk-utstilling 2016) og «Situasjoner» (2017: Utstilling i felt og i HM)

Rød sone:

- i) Ny innredning av «Den røde sone» med sikte på åpning i mars 2016.
- j) *Utstillingseksperimenter 2016, Rød sone* – Kollaps/Felipe Tohi, Arctic domestication, Zanele Muholi/Oslo Pride, Blikk på Kongo, Land and ancestors
Objektariet:
- k) Etablering av «Objektariet» i Arenaen, HM, 3. etg., arenaen (2017)

Vikingskipshuset:

- l) Visning av alle innsende forslag til arkitektkonkurransen (des 2015) og vinnerutkast (mars 2016).
- m) *Gustafsons dagbøker* – utstilling, oversettelse, digitalisering i anledning konferansen CAA, Oslo 2015.
- n) (Nye) mont(er) for Oseberg-skjellettene
- o) Utvikling av *nye formidlingstiltak VSH*, herunder vinterferietilbud, demonstrasjon av håndverk, rekonstruksjon av vikingtidsfunn, lyttestasjon for barn, m.v.
- p) Utvikling av fire *filmer om vikingtid* - eksponering på vegg og tak i Tunefløyen og visning på skjerm (åpning 2017). Sponsorfinansiert tiltak.

Museum for universitets- og Vitenskapshistorie:

- q) "Universitetsarkitektene" - utstilling i Kristian Ottosens hus, Blindern.

Tiltak 6: Nettbasert kommunikasjon og samfunnskontakt - økt bruk av sosiale medier som kommunikasjonsplattform

Bakgrunn:

KHMs arbeid med utvikling av de nettbaserte kommunikasjonsflatene var i flere år preget av ressursmangel og underbemanning. Gjennom allokering av ressurser til ny fast funksjon som webredaktør, og gjennom midlertidige engasjementer, har oppfølgingen av KHMs websider de siste årene fått en sterkere prioritet. Det har også blitt jobbet med utprøving av sosiale medier som kommunikasjonsplattform, bl.a. i tilknytning til arrangementsprogrammet for KHMs Frihetsutstilling, men fortsatt skjer dette for spredt og for lite planmessig. Satsingen på sosiale medier vil derfor bli intensivert i planperioden. KHM arbeider også med utvikling av en ny helhetlig kommunikasjonsstrategi. En sentral del av denne vil være eksponeringen av det nye Vikingtidsmuseet på Bygdøy, og av forsknings- og formidlingsaktivitetene i nåværende VSH frem til åpningen av det nye museet i 2023. Måltrettet og profesjonell bruk av sosiale medier vil være et viktig virkemiddel i dette arbeidet.

Deltiltak:

- a) Utvikling av en ny helhetlig *kommunikasjonsstrategi for KHM*, hvorav viktige elementer vil være:
  1. *Sosiale medier* - fortsette satsingen på utvikling av nye tilbud og nye kontakflater, utarbeide en egen *delstrategi* for satsingen på sosiale medier.

2. *Kommunikasjonsplan Bygdøy* -utarbeiding av egen kommunikasjonsplan for KHM på Bygdøy - nytt Vikingtidsmuseum, Saving Oseberg, nye formidlingstilbud - med Facebook og andre sosiale medier som sentralt ærlig virkemiddel.
3. Videreutvikling av «*Gjenstandskalenderen*» på KHMs web - en plattform for forskningsbasert formidling av unike gjenstander i KHMs samlinger.

Etablere en arbeidsgruppe for utarbeidelse av skisse til en ny kommunikasjonsstrategi for KHM.

- b) Gjennomføre *workshop i sosiale medier* for KHMs forskere og øvrige ansatte.
- c) Fortsette arbeidet med forbedring av kvalitet og tilgjengelighet av *bilder på nett*, inkl. egne *tilbud for presse/medier*. Justering av utvalget i pressetilbudene i samsvar med ny utstillingsprofil.
- d) Utprøving av *film som redskap* i den nettbaserte kommunikasjonen.
- e) Oppstart av prosjekt for utvikling av fullskala *engelskspråklig versjon* av KHMs nettsider
- f) Igangsetting av prosjekt for revitalisering av MUVs nettsider.

B. Samlings- og kulturminneforvaltning

Tiltak 7: Forvaltning, bevaring og sikring av KHMs samlinger

Bakgrunn:

Forvaltning, bevaring og sikring av KHMs samlinger er ikke mulig uten et tett samspill mellom museets mangfold av fag, funksjoner og arbeidsprosesser - saksbehandling og administrasjon av utgravninger, dokumentasjon, katalogisering, konservering, magasinarbeid, oppfølging av Revitaprojektet, arkivarbeid, utstillingsarbeid og utlån. KHM skaper, kuraterer og tilgjengeliggjør digital dokumentasjon og informasjon fra alle museets fagretninger og områder og har som oppgave å synliggjøre KHMs arbeid innad og utad, via web, offentlig journal og i ulike publikasjoner.

KHMs Revitavirksomhet opererer innenfor en årlig ramme på 5 mill. kr., avsatt som øremerket tildeling over UiOs budsjett for KHM. Tildelingen er tidsbegrenset frem til 2020. Revisjon av middelaldersamlingen vil fortsatt være en prioritert oppgave i dette tidsrommet.

Arkivarbeid, databaseutvikling og digitalisering er en naturlig og viktig del av forvaltningen av KHMs samlinger. Videreutvikling av digitale dokumentasjonsmetoder, herunder 3D-skanning og fotogrammetri er en nødvendig del av arbeidet. Det løpende arbeidet med integrering av digitale verktøy i museets ulike arbeidsoppgaver er nødvendig og viktig både for forvaltningen, forskningen og formidlingen.

Utlån er en sentral og ressurskrevende oppgave. KHM har en stor mengde gjenstander på langvarig utlån med behov for oppfølging. Det har i 2015 vært nedlagt et omfattende arbeid for kartlegging av gamle utlån, og for innlegging av disse i gjenstandsdatenbanken. Arbeidet vil fortsette i planperioden.

KHMs samlinger er lokalisert i egne magasinlokaler i sentrum og på Økern, og i leide magasinlokaler på Sørenga. Samlingene på Sørenga må flyttes i 2017. Situasjonen for den arkeologiske delen av Schreinersamlingen, som oppbevares på Institutt for

basalmedisin ved UiO, er pr. i dag uavklart. Det er nødvendig å få på plass et fastere forvaltningsregime for samlingen.

Deltiltak:

- a) Utarbeide en overordnet plan for forvaltning og revisjon av KHMs samlinger, herunder dokumentasjon av finansieringsbehovet for KHMs videre *REVITA-arbeid* etter 2020.
- b) Opptrapping av *Middelalderrevisjonen* i 2016.
- c) Utarbeide en prosjektplan for *sikkerhetsfotografering av den numismatiske samlingen*.
- d) Sikring og tilgjengeliggjøring av *Osebergdokumentasjonen*, som del av forberedelsene til CAA-utstillingen våren 2016, og for videre bruk i formidlingsammenheng ved det nye VTM-museet.
- e) Utvikling av en helhetlig strategi for *repatriering av samlinger*, gjennomføring av utvalgte repatrieringsprosesser i samarbeid med aktuelle minoritets- og urfolksgrupper.
- f) Utarbeide forprosjekt for prosjekt «*revisjon og flytting av samlinger fra HM-magasiner til nye magasiner på Økern*».
- g) Utarbeide prosjektplan for forvaltning og flytting av *samlingene i Sjøengamagasinet*.
- h) Utarbeide prosjektplan for videre håndtering/bevaring av *Sjøengabåtene*.
- i) *MUVs gjenstandsprosjekt for biologi og kjemi* - innsamling, transport, flytting til nytt magasin, dokumentasjon/database og pakking/merking.
- j) Avklaring av drifts- og forvaltningsordningen for *Schreinersamlingens*, og eventuell overtakelse av det humanosteologiske materialet, som KHM har forvaltningsansvar for.
- k) Utvikling av prosjekter innen satsningsområdet *HelDigitaltArkiv (HDA)*, herunder digitalisering og publisering av Topografisk Arkiv.
- l) Videreføre arbeidet med utvikling av *Digitalt feltmuseum*.
- m) Utvikle satsningsområdet *3D-dokumentasjon og fotogrammetri*, både for gjenstander og i felt.

Tiltak 8: Sikring og bevaring av Osebergfunnene - oppfølging av "Saving Oseberg"-prosjektet

Bakgrunn:

Saving Osebergprosjektets del I har finansiering fra KD og UiO i perioden 2013-2015, men grunnet tidsforskyvninger er det midler til å finansiere prosjektet ut 2016. Prosjektets fase I har hatt hovedfokus på dokumentasjon og forskning, mens fase II vil ha større innretning mot anvendelse av resultatene i fase I i testing av nye konserveringsmetoder. Det er strengt nødvendig at finansiering for fase II senest kommer på plass i statsbudsjettet for 2017, og at en prosjektsøknad av høy kvalitet ferdigstilles første tertial 2016. Inntil videre fortsetter arbeidet innenfor de rammer prosjektplanen for fase I har lagt. Saving Osebergprosjektets Delmål 4 (preventive konserveringstiltak) inngår i de neste årene som en viktig premissleverandør og samarbeidspartner i VTM-prosjektets

sikringsprosjekt. I tillegg fortsetter dokumentasjonstiltakene med 3D skanning av gjenstander og skip, som ledd i sikring og tilgjengeliggjøring av Osebergsamlingen.

Deltiltak:

- a) Ferdigstille *prosjektsøknad Saving Osberg II* til KD, sikre kontinuitet i mellomfasen 2016-17 og legge til rette for oppstart av fase II i 2017.
- b) Videreføre arbeidet innenfor rammene av SO fase I - utvikle materialer og metoder for *rekonservering av alunkonserverte tregjenstander* i Osebergsamlingen.
- c) Dokumentere de alunkonserverte tregjenstandene ved hjelp av *3D-skanning* og andre digitale teknikker.
- d) Evaluere første fase av *Saving Oseberg*prosjektet
- e) Utføre *forebyggende tiltak* i forhold til alle samlingene på Vikingskipshuset, i samarbeid med prosjekt for *nytt vikingtidsmuseum*.
- f) Inngå i Statsbyggs Sikringsprosjekt (SB) på relevante områder

Et handlekraftig universitet

KHM Mål: *KHM skal sikre at det er samsvar mellom museets oppgaver, ressurser og vitenskapelige ambisjoner.*

A. Økonomien og organisasjonen

Tiltak 9: Styrking av KHM's økonomiske grunnlag - prinsipper for økonomisk styring i perioden 2016-2020.

Bakgrunn:

UiO og KHM varslet allerede i 2009 Kunnskapsdepartementet (KD) om en betydelig underkapasitet (12 stillinger) i kulturminneforvaltningen. I 2014 la en arbeidsgruppe nedsatt av KD frem en rapport som understøttet kapasitetsproblematikken. KD i samarbeid med Klima- og miljødepartementet (KLD) bebudet i januar 2015 en tilbakemelding på dette, men finansieringssituasjonen er i hovedsak ennå uavklart. Samtidig er det klare strukturelle svakheter i finansieringsmodellen som ligger til grunn for KHM's UiO-bevilgning. Skal KHM komme i budsjettmessig balanse ved utgangen av LTB-perioden i 2020, vil en nedbemanning på 5 % være nødvendig. Det har i 2014 og 2015 vært jobbet både med kvalitetsheving av egne systemer for økonomistyring, og med etablering av en forpliktende dialog med UiOs ledelse om styrking av rammevilkårene for museets drift. Som del av dette er det utarbeidet alternativ bevilgningsmodell for KHM. Det er forståelse for KHM's analyser og løsningsmodeller i UiOs ledelse, men foreløpig er de oppnådde resultatene begrenset. Dette arbeidet må følgelig videreføres.

KHM vil likevel ha et styrket handlingsrom i 2016 og de nærmeste år. Dette følger av stram budsjettstyring i seksjonene siste år, redusert lønnsvolum etter at stillinger som er blitt ledige ved pensjonering er satt vakante, oppjusterte billettpriser og økte besøkstall ved museene, høyere omsetning i museumsbutikkene og høyt volum på arkeologiske utgravninger etter kulturminneloven. Handlingsrommet vil bli anvendt til engangskostnader og investeringer, med særlig vekt på tiltak innen formidling og utstillingsproduksjon.

En langvarig underkapasitet og en ikke-faglig begrunnet nedbemanning gjennom pensjonering har skapt en situasjon hvor slitaskjen på personalet må betegnes som kritisk. KHM kan derfor ikke unngå å fase inn nye stillinger både for å sikre en faglig forsvarlig basisdrift og som ledd i en strategisk kompetansebygging. Behovet for styrket basisbevilgning er derfor fortsatt høyst aktuell.

Deltiltak:

- a) Ferdigstille KHMs nye *Strategisk kompetanse-- og rekrutteringsplan*.
- b) Videreføre arbeidet med *ny bevilgningsmodell for KHM* - styrking av basisbevilgningene med 12 mill. kr. over en tre-årsperiode og permanentisering av KHMs REVITA-tildeling fra 2020 (se tiltak Xy)
- c) Oppfølging av prosess for styrking av *Kunnskapsdepartementets finansiering av kulturminneforvaltningen* ved universitetsmuseene.
- d) Styrket tilrettelegging for inntjening fra forskere og fagpersonale gjennom *NFR-/EU-prosjekter* og andre eksterne prosjekter (jfr. tiltak 2).
- e) Økt fokus på konseptutvikling som kan utløse *sponsorfinansiering* av forsknings- og utstillingsprosjekter.

Tiltak 10: Administrative utviklingstiltak - forbedring av tjenester, redskaper og rutiner, evaluering av organisasjonen

Bakgrunn:

I tillegg til kvalitetsheving i systemer og rutiner for økonomistyring, har det for KHMs administrasjon de siste to år vært en viktig oppgave å tilrettelegge for realiseringen av museets ambisjon om etablering av en *prosjektkultur*, slik denne ble formulert i KHMs funksjonsanalyse og i etterfølgende strategiplaner. *Prosjektportalen*, som er et administrativt støtteverktøy, ble lansert i 2015. I 2016 vil arbeidet bli videreført med et opplæringsprogram i *prosjektstyring* for KHMs administrativt tilsatte.

I følge KHM-styrets beslutning om KHMs *funksjonsanalyse(FA)* i 2013, var det en premisse at den nye organisasjonsmodellen skulle evalueres etter 3 år. Den nye organisasjonen trådte i kraft fra 01.01.14, og evalueringen skal i henhold til FA gjennomføres våren 2017. Planlegging av evalueringen vil starte opp høsten 2016. Administrasjonen vil i 2016 også avklare hvilke konsekvenser UiOs såkalte *Nærhetsmodell* vil få for ansvarsfordelingen mellom UiO sentralt og KHM og for administrasjonens samlede oppgaveportefølje. En slik avklaring er nødvendig for å sikre at evalueringen av administrasjonens organisering og oppgavefordeling skjer på et riktig grunnlag.

Deltiltak:

- a) Gjennomføring av *opplæringspakke i prosjektstyring* for administrativt tilsatte i nært samarbeid med Avd. for personalstøtte, UiO.
- b) Planlegging og gjennomføring av prosess for evaluering av KHMs *Funksjonsanalyse*
- c) Utvikling av et *dynamisk, digitalt oppgavekart for KHM*.
- d) Gjennomgang av administrasjonens organisering og oppgaveportefølje med basis i iverksettingen av UiOs nye *nærhetsmodell*.

B. Bygninger og fysiske rammebetingelser

Tiltak 11: Nytt Vikingtidsmuseum på Bygdøy - planlegging, prosjektering og brukeroppfølging

Bakgrunn:

Kunnskapsdepartementet ga i januar 2014 Statsbygg oppdrag om oppstart av prosjektering av nytt Vikingtidsmuseum på Bygdøy. Oppdraget skal i første omgang føres frem til et ferdig skisseprosjekt, inklusive konseptvalg basert på en internasjonal plan- og designkonkurranse. Dersom det fattes beslutning om gjennomføring av prosjektet, er byggestart beregnet til 2020 og åpning av det nye museet til 2022/23. Internt ved KHM vil det i planperioden være mye fokus på utviklingen av det faglige grunnlaget for det nye museet, herunder utstillingskonseptet og forskningsfunderingen. Det vil også være et tungt fokus på synliggjøring av VTM-prosjektet, og av KHMs vikingtidssamlinger, gjennom økning av formidlingsaktivitetene på nåværende Vikingskipshus.

Deltiltak:

- a) *Arkitektkonkurransen og skisseprosjektet* – deltagelse i og påvirkning av SB- og KD-styrte prosesser; oppfølging av *sikringsprosjektet*.
- b) *Intern oppfølging*, herunder:
  - Etablering av en intern prosjektorganisasjon for VTM-prosjektet,
  - Fastsetting av prosjektplaner for interne leveranser i prosjektet,
  - Arbeid i delprosjektgruppene for utstillingskonsept, forskning, sikring, samfunnskontakt og organisasjon/økonomi.
  - Dokumentere finansierings- og personalbehov knyttet til prosjektets interne oppfølging
- c) Fastsetting av en plan for innhenting av *sponsorfinansiering* av innholdsproduksjon for det nye vikingtidsmuseet, utvikling av *modeller for forvaltning av sponsormidler i randsonen*.

Tiltak 12: Arealdisponering, ombygginger, sikring og fysiske rammebetingelser

Bakgrunn:

KHMs arbeid med øvrige saker knyttet til arealdisponering, ombygginger og fysiske rammebetingelser har sitt grunnlag i KDs og UiOs beslutning om å legge «3-lokasjonsmodellen» (Bygdøy, Tullinløkka, Økern) til grunn for KHMs fremtidige lokaliseringer. Denne ble ytterligere spesifisert i KHM-styrets vedtak av 4. april 2014. Viktige føringer for KHMs fremtidige museumsutbygging ligger også i UiOs nylig vedtatte *Masterplan* (juni 2015) og UiOs og KHMs nylig fastlagte, felles visjon for utviklingen av Tullinløkka (formulert i brev til Statsbygg oktober 2015).

Deltiltak:

- a) *Tullinløkka/Historisk museum* Strategisk oppfølging av KHMs og UiOs nye «Tullinløkkavisjon» - påvirkning mot UiO, Statsbygg og berørte departementer, innspill/markeringer i offentligheten.

- b) *Økern*: Følge opp ombyggingsprosjektet med sikte på klargjøring for flytting fra årsskiftet 2016/17, herunder:
- Planlegging, kvalitetssikring og gjennomføring av utstys- og inventarkjøp i samarbeid med EA.
  - Forberedelse for og gjennomføring av flytting av personale og utstyr til de nye Økernlokalene i januar/februar 2017.
- c) *Sørenga*: Oppfølging av plan for bruk av «Ekeberghallene» som alternativt lokalisingssted for museumssamlingene i Lokomotivverkstedet på Sørenga; påvirkning av EA for oppfølging mot utleier, Oslo Havnevesen, om inngåelse av leieavtale; oppstart av planlegging for flytting av samlingene. Oppfølging av midlertidige sikringstiltak for samlingene i nåværende lokaler i samarbeid med EA og Jernbaneverket.
- d) *Bygdøy*: Iverksetting av tiltak for utbedring av drift, publikumstilbud og sikring av eksisterende Vikingskipshus m/uteområde herunder:
- Etablering av paviljong for kioskdirift/servering, bagasjeoppbevaring og informasjonsfunksjoner senest fra 2017, konseptutvikling og projektering i 2016
  - Skallsikring av VSH, oppfølging av ROS-analyse – utskifting av alarmer, dører, vinduer m.v. i regi av EA i 2016
  - Gjennomføring av tiltakspakke for oppgradering av utstillingssalene i VSH - skilting, lys, montre og AV-utstyr.

Det gode museum

KHM Mål: *KHM skal være en god og attraktiv arbeidsplass for både vitenskapelige og administrativt tilsatte, der det er samsvar mellom personlige ambisjoner og institusjonelle mål.*

Tiltak 13: Oppfølging av KHMs arbeidsmiljøundersøkelse

Bakgrunn:

Universitets- og høyskolerådet (UHR) har utviklet et felles verktøy for gjennomføring av arbeidsmiljøundersøkelser ved universiteter og høyskoler (Ark). KHM gjennomførte undersøkelsen ultimo 2015. Opplegget innbefattet en omfattende serie av tilbakemeldingsmøter i KHMs seksjoner og øvrige delenheter. Iverksettingen av tiltak på grunnlag av funnene i undersøkelsen skal forankres i seksjonene, og spesifiseres i seksjonenes egne årsplaner. Hovedansvaret for oppfølgingen av arbeidsmiljøundersøkelsen vil ligge hos den enkelte seksjonsleder, men det kan være aktuelt å bistå noe via KHMs og UiOs fellesressurser, bl.a. når det gjelder BHT-ressurser. Resultatene fra Ark vil også kunne være viktig underlagsmateriale for evalueringen av funksjonsanalysen, som skal gjennomføres primo 2017 (se tiltak 14).

Deltiltak:

- a) Oppfølging av gjennomført Arbeidsmiljøundersøkelse (Ark) for KHM høsten 2015 - iverksetting av spesifikke oppfølgingstiltak i seksjonenes årsplaner 2016.
- b) Tilrettelegging for ekstern bistand i seksjonenes oppfølging av Ark, herunder rådgivning fra UiO-sentralt, BHT-bistand o.l.
- c) Anvende resultatene fra Ark som underlagsmateriale for evalueringen av KHM's funksjonsanalyse.

Under alle tiltak vil det komme oversikter over frister/milepæler, budsjett, ansvar og samarbeid etter følgende oppsett:

<p>Frister/milepæler: a); b); c) Budsjett: a); b); c); sted/tiltak Ansvarlig/koordinator: a); b); c) Samarbeider med: a); b); c)</p>
--

(Vil komme inn i sluttversjonen av planen)

Resultatindikatorer med ambisjon 2018

Indikatorer med konsekvenser for finansieringen (resultatmidler)

	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Ambisjon 2018
Publikasjonspoeng pr vitensk. årsverk	1,32	0,82	1,85	1,50	1,49	1,55
Publikasjonspoeng	52,7	36,6	79,3	65,2	68,8	
Vitenskapelige årsverk	40	45	43	43	46	
NFR-tildeling pr vitensk. årsverk (i 1000)						
NFR-tildeling (i 1000)	3148	3676	2057	4633	1 289	Tall kommer
EU-tildeling pr vitensk. årsverk (i 1000)						
EU-tildeling	-	2155	615	589	-	Tall kommer

NB: Resultat 2014 skal byttes ut med resultat 2009; tallmessige konsekvenser av ambisjon 2018 for NFR- og EU-tildelinger (jfr. tiltak 2) er under beregning